

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ – ВИМОГА ЧАСУ

Жучко В.Д.,

учитель початкових класів

*КЗ «Луцька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №20
Луцької міської ради Волинської області»*

Як легко любити цілий світ і як важко полюбити одну конкретну людину. Просто хоча б за те, що вона така є. А якщо зовсім не така, як ми? Тоді у закутках душі знаходимо у кращому випадку порцію співчуття, бо так нас учили – шкодувати обділеного Богом. І ми шкодуємо, сором'язливо опускаючи очі. Нам незручно, боязко торкатися життя «не таких», щоб не завдати їм ще більшого болю – душевного. Так і живемо: ми самі по собі, а вони – наодинці зі своїми проблемами. І ніяк не можемо зрозуміти, що ці люди найменше потребують нашого співчуття. Вони потребують шансу. Шансу бути потрібними...

Після 1995 року в Україні почала зароджуватися так звана інтеграційна модель інвалідності. І страшне слово «інвалід», яке донедавна звучало як вирок, стало зникати з нашого лексикону. Ми знайшли йому доволі толерантні синоніми – людина з особливими потребами, неповносправна. Ми починаємо усвідомлювати, що хвора людина теж може бути корисною, якщо їй дозволять і допоможуть знайти свою суспільну нішу. Бо якщо Бог дарував їй життя, отже, вона має своє призначення на цій землі...

Вони – янголи чисті і відкриті.

Вони – терплячі.

Вони – талановиті, але не впевнені в собі.

Слабкі сторони їм відомі, а ми вчителі, вчителі-асистенти, батьки, психологи, громадськість, чиновники повинні допомагати дітям з особливими освітніми потребами знайти їхні сильні сторони і готувати їх до майбутнього повносправного життя.

Універсальні поради вчителям, які працюють з особливими дітьми

- ✓ Детально ознайомтеся з діагнозом дитини.
- ✓ Налагодьте стосунки співробітництва з батьками учня.
- ✓ Дитина з особливими освітніми потребами потребує особливої уваги від учителя, але вона не повинна стати центром класного всесвіту.
- ✓ Інші діти класу не повинні відчувати дискомфорт від того, що поруч із ними навчається учень з особливими потребами.
- ✓ Співпрацюйте з Командою шкільних фахівців.
- ✓ Чітко розплануйте свою діяльність.
- ✓ Заздалегідь обговоріть систему оцінювання навчальних досягнень дитини з особливими освітніми потребами.
- ✓ Учні з особливими освітніми потребами повинні бути активними учасниками позакласної роботи.
- ✓ Намагайтесь сприймати дитину такою, якою вона є.

- ✓ Розвивайте творчі здібності дитини.
- ✓ Піклуйтесь про здорову самооцінку учня.
- ✓ Забезпечте зворотній зв'язок у навчанні дитини.
- ✓ Організуйте навколишнє середовище відповідним чином.
- ✓ Забезпечте візуальні нагадування.
- ✓ Будьте послідовним та гнучким у своїх вимогах.
- ✓ Використовуйте творчий підхід до планування та проведення занять.
- ✓ Шукайте шляхи підвищення навчальної мотивації.
- ✓ Зробіть навчальний процес структурованим та передбачуваним.
- ✓ Не ображайте дітей, не наголошуйте на їхніх відмінностях.
- ✓ Дбайте про соціалізацію дітей.
- ✓ Виробляйте авторитетний стиль викладання.
- ✓ Займайтесь самоосвітою.
- ✓ Не чекайте миттєвих змін, радійте кожному досягненню дитини.

Звичайно ж, універсального рецепта, як працювати з дітьми з особливими потребами, не існує. Кожен день - це нові, часто неочікувані завдання перед педагогами, саме тому ми маємо бути терплячими та винахідливими. Діти з серйозними відхиленнями у розвитку, часто просто-напросто не мають досвіду спілкування з людьми, які не належать до членів їхніх родин. Вони не вміють дружити, співпереживати, допомагати та співпрацювати з іншими. Їм важко поділитися своїми емоціями та побажаннями. Виходячи з цього, перше і найголовніше завдання, яке стоїть перед вчителями, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами - це спочатку соціалізувати, а потім уже чогось навчати своїх учнів. «Метою школи завжди має бути виховання гармонійної особистості, а не спеціаліста» (Альберт Ейнштейн).

Інклюзивне навчання – це не піар, а вимога часу. Це альтернатива школі, спрямована дитині допомагати. Батьки мають право, щоб особлива дитина навчалася разом із здоровими.

Ми всі разом, об'єднавшись, якнайшвидше повинні позитивно відійти від одиничних інноваційних підходів до масових в організації інклюзивного навчання. Зокрема:

- створення мобільних консультаційних пунктів;
- створення благодійних фондів;
- організація курсів корекційних спеціалістів;
- створення та фінансування проєктів;
- підтримка створення приватних шкіл;
- виділення коштів на зміцнення матеріальної та навчально-методичної бази для класів з інклюзивним навчанням;
- організація спонсорської допомоги для роботи та функціонування дослідно-експериментальної діяльності «Формування ключових компетентностей особистості в умовах інклюзивної освіти» в Луцькій ЗОШ №20;
- залучати батьків до участі в міжнародних науково-практичних конференціях;
- вищим навчальним закладам розробити інноваційні моделі підготовки спеціалістів до роботи в системі інклюзивного навчання.

Інклюзія – справа нелегка. Я вважаю, що повноцінне інклюзивне навчання відбудеться лише за певних умов:

- ✓ відповідна підготовка всіх вчителів, які працюють у ЗЗСО, для яких робота з різномірною групою є важкою і невідомою;
- ✓ забезпечення їх такими навичками та надання такої підтримки, які дадуть їм можливість залучити всіх учнів до дидактичного процесу;
- ✓ напрацювання спільних систем дій, із залученням до співпраці самих учнів, їхніх батьків, ровесників, інших вчителів та допоміжний персонал, що працюють у школі;
- ✓ розробка системи оцінювання, яка буде підтримувати навчальний процес;
- ✓ підтримка батьків та формування у них просуспільні позиції та цінності;
- ✓ психолого-педагогічній службі створити відкритий каталог потреб, який повинен стати основою для надання допомоги дитині з ООП;
- ✓ запровадження соціальних технологій та седативних засобів навчання;
- ✓ індивідуалізація й адаптація навчальних програм з урахуванням потреб і можливостей дитини;
- ✓ створення архітектурної безбар'єрності освітнього середовища;
- ✓ доступність усіх форм навчання і форм освітніх послуг.

Лише тоді, коли вдасться досягти вищезазначених умов, тоді інтеграція осіб без потреб з особами з ООП стане ефективною.

У народі кажуть: все починається з дитинства. «Школа - це духовна колиска народу. Чим більше піклування про свою колиску виявляє народ, тим блискучіше його майбутнє. Школярі - це не просто діти, які зібралися в одному місці. Вони являють собою дитяче суспільство, що живе за своїми гармонійними законами» (В.О.Сухомлинський).

Так, дійсно, школу можна порівняти з теплою колискою, з якої дитина вилітає, як пташеня, якби не вона, кожен був би ніщо, перед учнем не відчинилися б двері у величезний світ Батьківщина.

Щоб полетіти, у дитини має бути два крила: сім'я і школа. Для успішного формування особистості дитини з ООП необхідна єдність сім'ї і школи.

Школа – то наша спільна турбота. Тут починається наше майбутнє, а це значить і майбутнє України.

А перед учителями постають все нові і все складніші завдання. Працювати сьогодні краще, ніж учора – це у повній мірі стосується всіх педагогів, бо до нас приходять діти з особливими освітніми потребами.